



Några ändringar i riksdagsordningen

Sammanfattning

I framställningen föreslår riksdagsstyrelsen ändringar i riksdagsordningen (RO) och lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen. Förslagen gäller frågor som har identifierats under uppföljningen av den nya RO som trädde i kraft 2014.

När det gäller RO föreslås att valet av talman ska genomföras med acklamation om det bara finns en nominerad kandidat.

I fråga om interpellationsdebatter föreslås en ändring när det gäller övriga talareshöjd rätt att anmäla sig till debatterna. För att anpassa RO till rutiner som i praktiken har gällt sedan riksmötet 2004/05 föreslås dessutom en ändring i bestämmelsen om fastställande av vid vilket sammanträde ett interpellations-svar ska lämnas.

Det föreslås ett förtydligande av att suppleanter inte ska utses för ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd. Däremot ska en ersättare för ordföranden väljas särskilt. Det förtydligas också i RO att det är Riksdagsförvaltningens uppgift att besluta om arkivföreskrifter för riksdagen och riksdagens myndigheter. Ett motsvarande bemyndigande införs i lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Förslagen bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2018.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut	3
2 Lagtext	4
2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen	8
3 Ärendet och dess beredning	9
4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag	10
4.1 Val av talman med acklamation	10
4.2 Bestämmelserna om när interpellationssvar ska lämnas bör anpassas till praxis	11
4.3 Deltagande i en interpellationsdebatt bör anmälas tidigare	14
4.4 Tidsfristen för besvarande av skriftliga frågor bör inte ändras	17
4.5 Riksdagen bör även i fortsättningen besluta om tidpunkt för avlämnande av propositioner	19
4.6 Endast ordföranden bör ha en ersättare i Riksdagens arvodesnämnd	20
4.7 Riksdagsförvaltningen bör få meddela arkivföreskrifter	23
4.8 Ikraftträdande	25
5 Ekonomiska konsekvenser	26
6 Författningskommentar	27
6.1 Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen	27
6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen	30
Bilaga Promemorians lagförslag	32

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till

1. lag om ändring i riksdagsordningen,
2. lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Stockholm den 14 februari 2018

Esabelle Dingizian

Claes Mårtensson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Esabelle Dingizian, ordförande, Elin Lundgren (S), Cecilia Magnusson (M), Berit Högman (S), Hans Wallmark (M), Håkan Bergman (S), Mattias Karlsson (SD), Tobias Billström (M), Eva Sonidsson (S), Anders W Jonsson (C) och Jonas Eriksson (MP).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 §, 13 kap. 3, 6, 13, 15, 17 och 20 §§ och 14 kap. 2 § och tilläggbestämmelserna 8.4.1 och 8.4.2 riksdagsordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning. Valen gäller till valperiodens slut.

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet genomföras med acklamation.

Om valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås, ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna, ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Om det finns fler än en nominerad kandidat, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

8 kap.

8.4.1

Talmannen bestämmer efter samråd med statsrådet *och interpellanten* vid vilket sammanträde svaret ska lämnas.

Talmannen bestämmer efter samråd med statsrådet vid vilket sammanträde svaret ska lämnas. *Om svaret inte kan lämnas inom den tid som anges i 4 § första stycket ska talmannen även samråda med interpellanten innan talmannen bestämmer vid vilket sammanträde svaret ska lämnas.*

Utkastet till svar på en interpellation får göras tillgängligt för ledamöterna i förväg.

8.4.2

Ett anförande för besvarande av en interpellation får vara högst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de två första får vara högst fyra minuter vardera och det tredje högst två minuter.

Interpellanten kan få ordet för högst tre anföranden, varav de två första får vara högst fyra minuter vardera och det tredje högst två minuter.

Andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får vara högst fyra minuter och det andra högst två minuter.

En talare ska anmäla sig senast under *andra* omgången. En talare ska anmäla sig senast under *första* omgången.

13 kap.

3 §

Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket. Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

Valet av en ombudsman gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under fjärde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året.

Valet av en ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

6 §

Riksrevisorerna väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket. Riksrevisorerna väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

Valet av en riksrevisor gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året. En riksrevisor kan inte väljas om.

13 §

Riksdagen ska välja en valprövningsnämnd och till nämnden välja ordförande och ledamöter enligt bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen.

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen om ordföranden tillämpas också på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

15 §

Riksdagens arvodesnämnd består av en ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum.

Riksdagens arvodesnämnd består av en ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum. *Suppleanter ska inte utses.*

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Valet av ersättare gäller för samma tid som för ordföranden.

17 §

Riksdagens överklagandenämnd består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden ska det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden ska tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

20 §

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

14 kap.

2 §

Riksdagsförvaltningen ska ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EU-nämnden samt bistå riksdagens ledamöter och organ med sakuppgifter för riksdagsarbetet.

Riksdagsförvaltningen ska därutöver, när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. ansvara för centrala förhandlingar med de fackliga organisationerna samt företräda riksdagens myndigheter i sådana tvister,

2. upprätta förslag till anslag på statens budget, dock inte för Riksrevisionen,

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, *och*

4. besluta om föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken,

4. besluta om föreskrifter och *allmänna* råd i sådana frågor som avses i 1–3, *och*

5. *besluta om föreskrifter och allmänna råd om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering.*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Riksdagsförvaltningen får

1. meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av centrala kollektivavtal som Riksdagsförvaltningen ingått,

2. meddela personaladministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagens myndigheter utom Riksrevisionen,

3. meddela föreskrifter om att endast den som är svensk medborgare får ha en viss anställning vid Riksdagsförvaltningen, *och*

4. inom sitt verksamhetsområde meddela föreskrifter utöver vad som följer av punkterna 1–3.

3. meddela föreskrifter om att endast den som är svensk medborgare får ha en viss anställning vid Riksdagsförvaltningen,

4. meddela föreskrifter om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering för riksdagens myndigheter och organ utom Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden, *och*

5. inom sitt verksamhetsområde meddela föreskrifter utöver vad som följer av punkterna 1–4.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

¹ Senaste lydelse 2016:1096.

3 Ärendet och dess beredning

Den nya riksdagsordningen (RO) trädde i kraft den 1 september 2014. Den nya lagen var framför allt en redaktionell och språklig omarbetning av den tidigare riksdagsordningen, men den innehöll också vissa ändringar i sak. Centralkansliet inom riksdagens kammarkansli fick i uppdrag att följa upp den nya RO. Vid uppföljningen identifierades några frågor där det kunde finnas skäl att överväga lagändringar. Mot den bakgrunden har promemorian Några ändringar i riksdagsordningen (dnr 143-2017/18) utarbetats och beretts inom Riksdagsförvaltningen. Promemorians lagförslag finns i *bilagan*.

Förslagen i promemorian har remissbehandlats. Remissinstanser har varit Centerpartiet, Göta hovrätt, Kristdemokraterna, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna, Moderata samlingspartiet, Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna, Partibidragsnämnden, Riksbanken, Riksdagens ansvarsnämnd, Riksdagens arvodesnämnd, Riksdagens ombudsmän, Riksdagens överklagandenämnd, Riksrevisionen, Socialdemokraterna, Statsrådsarvodesnämnden, Sverigedemokraterna, Uppsala universitet, Valprovsnämnden och Vänsterpartiet.

4 Riksdagsstyrelsens överväganden och förslag

4.1 Val av talman med acklamation

Riksdagsstyrelsens förslag: Valet av talman ska genomföras med acklamation om det bara finns en nominerad kandidat.

Promemorians överväganden och förslag

Enligt riksdagsordningen (RO) väljs talmännen var för sig (3 kap. 4 §). Valen bereds inte av riksdagens valberedning (tilläggsbestämmelse 12.2.1) men brukar föregås av överläggningar mellan partigrupperna. Valen sker normalt med acklamation. Om någon riksdagsledamot begär det ska de dock förrättas med slutna sedlar (12 kap. 6 § RO). Om valet av talman sker med slutna sedlar är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om ingen får en sådan röstövervikt ska ett nytt val genomföras. Om ingen får mer än hälften av rösterna då heller ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får flest röster (3 kap. 4 § RO).

Talmansvalen har förrättats med acklamation under enkammartiden, bortsett från valen av talman och tredje vice talman 1979, valen av talman 1991, 2006 och 2010 samt valet av andre vice talman 2014.

Till valet av andre vice talman 2014 fanns det endast en nominerad kandidat. Trots detta krävdes det tre valomgångar med slutna sedlar innan den andre vice talmannen kunde väljas. Val med slutna sedlar hade nämligen begärts av en ledamot, och kandidaten fick inte mer än hälften av rösterna vid vare sig den första eller den andra valomgången.

Som 3 kap. 4 § RO är formulerad måste enligt promemorian upp till tre valomgångar med slutna sedlar genomföras vid ett talmansval även om det endast finns en nominerad kandidat och det alltså står klart från början att han eller hon kommer att väljas. Att i en sådan situation hålla tre valomgångar med slutna sedlar framstår som meningslöst. I sådana fall bör talmansvalet i stället genomföras med acklamation. I promemorian föreslås att det införs en bestämmelse om detta i paragrafen. Det ska understrykas att det givetvis står varje ledamot fritt att deklarerar sitt ställningstagande i frågan om ett talmansval även om själva valet sedan sker med acklamation. Detta görs då i ett anförande.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har något att invända mot förslaget utom *Uppsala universitet*, som avråder från att genomföra förslaget. Universitetet anger att det å ena sidan finns ett författningpolitiskt intresse av förutsebarhet och ömsesi-

digt förtroende, som innebär att partierna tillsätter talmansposterna i storleksordning. Å andra sidan finns det ett personskyddsintresse. Dess praktiska innebörd är enligt universitetet att enskilda ledamöter ska våga uttrycka att de inte har förtroende för den som något av partierna har föreslagit. Vederbörande ska kunna göra detta utan att riskera våld, hot och trakasserier efter att massmedierna har redovisat skälen för den avvikande meningen. När regeln om slutna omröstning vid talmansval en gång infördes var personskyddsintresset knappast aktuellt. Regeln infördes antagligen som uttryck för grundsatsen att öppen votering i personfrågor från integritetssynpunkt är känsligare än öppen votering i sakfrågor. Detta gäller fortfarande. Men sedan voteringsreglerna infördes har det svenska politiska klimatet enligt universitetet blivit så hårt att det är fullt berättigat att utöver vikten av integritet betona vikten av personskydd.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Sedan en mycket lång tid tillbaka är huvudregeln att talmansvalen förrättas med acklamation, om inte någon riksdagsledamot begär att ett val ska ske med slutna sedlar. Att ett val sker med slutna sedlar innebär att en riksdagsledamot kan rösta på vilken kandidat ledamoten vill utan att det blir känt vem han eller hon röstat på. Ett val med slutna sedlar fyller dock inte någon sådan funktion om det bara finns en kandidat att rösta på. Om det bara finns en nominerad kandidat får det också förutsättas att ingen partigrupp har känt ett så lågt förtroende för denna kandidat att den funnit anledning att föra fram en eller flera ytterligare kandidater. Att rösta blankt vid ett val med slutna sedlar är vidare inte ett lika effektivt sätt att visa bristande förtroende för den enda nominerade kandidaten som det är att ge uttryck för denna uppfattning i ett anförande i kammaren. Riksdagsstyrelsen anser därför att promemorians förslag att valet av talman ska genomföras med acklamation om det bara finns en nominerad kandidat bör genomföras, trots de invändningar som *Uppsala universitet* framfört.

4.2 Bestämmelserna om när interpellationssvar ska lämnas bör anpassas till praxis

Riksdagsstyrelsens förslag: Det ska anges i RO att talmannen bara behöver samråda med interpellanten innan talmannen bestämmer vid vilket sammanträde ett interpellationssvar ska lämnas om svaret inte kan lämnas inom tidsfristen.

Promemorians överväganden och förslag

I dag bestämmer talmannen efter samråd med statsrådet och interpellanten vid vilket sammanträde ett interpellationssvar ska lämnas (tilläggsbestämmelse

8.4.1 första stycket RO). I praktiken tillämpas dock inte denna regel enligt sin ordalydelse. Regeln har sedan riksmötet 2004/05 i stället tillämpats på så sätt att interpellanten i princip måste vara beredd att ta emot svaret i kammaren under den tvåveckorsperiod då interpellationen ska besvaras. I december 2005 ställde sig Riksdagskommittén i framställningen Riksdagen i en ny tid bakom den nya hanteringen eftersom kommittén ansåg att det var angeläget att det finns en mekanism som bidrar till att reducera andelen försenade svar och som gör det möjligt att snabbt kunna ange när en interpellation kommer att besvaras (framst. 2005/06:RS3 s. 14, bet. 2005/06:KU21 s. 69).

Enligt nuvarande praxis samråder talmannen (genom Riksdagsförvaltningens centralkansli) inledningsvis endast med statsrådet (genom Regeringskansliet) om tidpunkten för interpellationssvaret. Om statsrådet kan besvara interpellationen inom tidsfristen sker inte något samråd med ledamoten, utan ledamoten får endast en underrättelse om när debatten ska äga rum. En ledamot som är förhindrad att ta emot interpellationssvaret kan antingen återkalla interpellationen eller begära att en annan ledamot får ta emot svaret. Om ledamoten inte går med på något av dessa alternativ får statsrådet lämna svaret i kammaren utan debatt med interpellanten.

Om statsrådets svar däremot blir försenat har ledamoten rätt att neka högst tre förslag till debattider från statsrådet. Hittar man ingen tid som passar får statsrådet lämna svaret i kammaren utan debatt med interpellanten. Alternativt kan interpellanten återkalla interpellationen eller begära att en annan ledamot får ta emot svaret. Försenade interpellationssvar hanteras på detta sätt sedan 2009.

Syftet med denna praxis är enligt promemorian att i möjligaste mån undvika att interpellationssvar försenas. Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen uttalat att det är av särskild vikt att fördröjda interpellationssvar i möjligaste mån undviks (se t.ex. bet. 2014/15:KU10 s. 3 f. och 73 f.). Till följd av utskottets kritik mot den höga andelen fördröjda interpellationssvar påbörjades under riksmötet 2015/16, i samråd med Statsrådsberedningen, en försöksverksamhet med schemalagda interpellationssvar. I mars 2016 visade en halvtidsöversyn av verksamheten på goda resultat, och verksamheten har nu permanentats.

Vid planeringen av interpellationerna förutsätts det alltså sedan länge att interpellanten är beredd att ta emot svaret i kammaren om statsrådet kan besvara interpellationen inom den lagstadgade tidsfristen. I promemorian anges att denna hantering måste anses ändamålsenlig utifrån kravet på att i möjligaste mån undvika försenade interpellationssvar.

I promemorian anges att det inte bör finnas detaljerade föreskrifter i lagen om hur planeringen av interpellationssvaren ska gå till. Det bör enligt promemorian vara tillräckligt att det anges i RO att talmannen bestämmer vid vilket sammanträde ett interpellationssvar ska lämnas. Det föreslås därför i promemorian att det inte längre ska anges i RO att talmannen ska samråda med statsrådet och interpellanten om vid vilket sammanträde ett interpellationssvar ska

lämnas. Detta ger utrymme för att fortsätta med den hantering som i praktiken gällt sedan länge.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna har inte några synpunkter på förslaget.

Centerpartiet anser att dagens ordning fungerar väl och anför att det är oklart om förslaget även innebär att talmannen inte behöver samråda med interpellanten om statsrådet inte kan svara inom tidsfristen. Om det är fallet ställer sig partiet inte bakom den föreslagna ändringen. *Liberalerna* och *Moderata samlingspartiet* betonar att samråd med interpellanten har ett betydande värde vid försenade interpellationssvar, eftersom interpellanten annars behöver hålla ett stort antal datum lediga för att vara säker på att vara tillgänglig för att kunna ta emot svaret i kammaren.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Sedan lång tid tillbaka sker det inte något samråd med den riksdagsledamot som har ställt en interpellation till ett statsråd om vid vilket sammanträde i kammaren interpellationssvaret ska lämnas, om svaret kan lämnas inom den tidsfrist som anges i RO. En interpellation ska enligt huvudregeln besvaras i ett anförande av ett statsråd inom två veckor från det att den har överlämnats till statsrådet (8 kap. 4 § RO). Efter att Riksdagsförvaltningens centralkansli överlämnat en interpellation till Regeringskansliet lämnar Regeringskansliet endast ett meddelande till centralkansliet om vid vilket sammanträde i kammaren interpellationssvaret kommer att lämnas. Om svaret kommer att lämnas inom tidsfristen förutsätts riksdagsledamoten vara tillgänglig för att ta emot svaret. Som anges i promemorian ställde sig Riksdagskommittén i december 2005 i framställningen Riksdagen i en ny tid bakom denna ordning, eftersom kommittén ansåg att det var angeläget att det finns en mekanism som bidrar till att reducera andelen försenade svar och som gör det möjligt att snabbt kunna ange när en interpellation kommer att besvaras. Ordningen har också utvärderats av konstitutionsutskottet, och riksdagspartierna hade då inte några invändningar mot den.

Om ett interpellationssvar däremot kommer att lämnas efter det att tidsfristen har löpt ut kan ledamoten dock, som anges i promemorian, enligt dagens ordning tacka nej till tre förslag till debattider från statsrådet. I ett sådant fall kan ett samråd sägas ske med ledamoten om tidpunkten för när interpellationssvaret ska lämnas.

Dagens ordning verkar som *Centerpartiet* framhåller ha fungerat väl, och den har bidragit till en effektiv hantering av interpellationssvaren. Det finns därför ingen avsikt att frångå dagens ordning. Riksdagsstyrelsen anser inte heller att det finns anledning att i enlighet med promemorians förslag ta bort kravet på att talmannen ska samråda med statsrådet innan talmannen bestämmer vid vilket sammanträde ett interpellationssvar ska lämnas. Lagen bör dock

anpassas till gällande praxis på så sätt att det inte längre ska krävas att talmannen ska samråda med interpellanten innan talmannen bestämmer vid vilket sammanträde ett interpellationssvar ska lämnas, om svaret kan lämnas inom tidsfristen. Riksdagsstyrelsen föreslår därför att det ska anges i RO att talmannen bara behöver samråda med interpellanten innan talmannen bestämmer vid vilket sammanträde ett interpellationssvar ska lämnas om svaret inte kan lämnas inom tidsfristen.

4.3 Deltagande i en interpellationsdebatt bör anmälas tidigare

Riksdagsstyrelsens förslag: En riksdagsledamot som vill delta i en interpellationsdebatt ska anmäla detta senast under den första omgången.

Riksdagsstyrelsens bedömning: Det bör inte införas bestämmelser i RO om att talmannen efter samråd med gruppledarna för viss tid ska få besluta om färre anföranden och kortare tider för anföranden i interpellationsdebatter.

Promemorians överväganden och förslag

Gällande ordning

RO innehåller detaljerade bestämmelser om antalet inlägg och talartider i interpellationsdebatterna (tilläggsbestämmelse 8.4.2). Statsrådets svar på en interpellation får vara i högst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de två första får vara i högst fyra minuter vardera och det tredje i högst två minuter. Interpellanten kan få ordet för högst tre anföranden, varav de två första får vara i högst fyra minuter vardera och det tredje i högst två minuter. Andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får vara i högst fyra minuter och det andra i högst två minuter. En talare ska anmäla sig senast under den andra omgången.

Bestämmelserna har utvecklats över tid

Regleringen av interpellationsdebatterna infördes ursprungligen 1985 som en del i en försöksverksamhet som skulle pågå under riksmötet 1985/86. Syftet med regleringen var enligt promemorian att göra interpellationsdebatterna kortare och livligare. Man ville också underlätta uppskattningen av debatternas längd.

Under de kommande åren förlängdes bestämmelsernas giltighetstid vid flera tillfällen. Varje gång konstaterades det att debattreglerna hade fungerat smidigt och medfört en avsevärd koncentration på centrala frågeställningar. Formen för interpellationsdebatterna permanentades slutligen 1989. Det fanns då en enighet om att bestämmelserna var bra.

Bestämmelserna om interpellationsdebatterna har i princip sett likadana ut sedan början av 1996. Då förkortades svarstiden från fyra till två veckor, och institutet skriftliga frågor för muntliga svar avskaffades (förs. 1995/96:TK1 s. 11 f., bet. 1995/96:KU18 s. 4 f., se även förs. 1997/98:TK1 s. 21 f., bet. 1997/98:KU27 s. 34 f.).

Bestämmelserna om interpellationsdebatter fick sin nuvarande utformning 2012, då en överenskommelse mellan talmannen och gruppledarna om att en talare inte bör anmäla sig till debatten senare än under den andra omgången lagreglerades. Därigenom blev det statsrådet som normalt avslutar debatten. När överenskommelsen lagreglerades 2012 hade den tillämpats under ett antal år (framställningen Ändringar i riksdagsordningen om replikrätten m.m. framst. 2011/12:RS1 s. 13 f., bet. 2011/12:KU23 s. 10 f.).

Antalet interpellationer har ökat

Antalet interpellationer har ökat över tid. På uppdrag av konstitutionsutskottet genomfördes under 2010–2012 en utvärdering av frågeinstitutet i riksdagen (Frågeinstitutet som kontrollinstrument – En utvärdering 2011/12:RFR6). Av en av underlagsrapporterna i utvärderingen framgår att antalet interpellationer fluktuerade svagt mellan 150 och 250 per riksmöte från 1970-talet fram till mitten av 1990-talet, då en ojämnr men uppåtgående trend inleddes. Under riksmötet 2007/08 uppgick antalet interpellationer till 844. Valåret 2009/10 låg antalet interpellationer på strax under 500 (Frågeinstitutet som kontrollinstrument – Fyra underlagsrapporter 2011/12:RFR6 s. 63 f.). Under åren därefter har antalet interpellationer åter stigit.

En konsekvens av att antalet interpellationer har ökat över tid är att debatterna nu kräver mer tid i kammaren än tidigare.

Reglerna för interpellationsdebatter behöver ändras

Regeln om att övriga talare måste anmäla sig till en interpellationsdebatt senast under den andra omgången infördes som framgår ovan i RO 2012. En konsekvens av denna regel är att en talare som anmäler sig till debatten under den andra omgången får hålla sitt sista anförande efter interpellantens sista anförande. Interpellanten bör dock förbehållas rätten att hålla sitt sista anförande omedelbart före statsrådets avslutande inlägg. Därför föreslås i promemorian en ändring i tilläggsbestämmelse 8.4.2 som innebär att övriga talare ska anmäla sig till en interpellationsdebatt senast under den första omgången.

Som framgått ovan tillkom regleringen om interpellationsdebatterna under en tid då interpellationerna var betydligt färre än nu och interpellationsdebatterna därför krävde mindre kammartid. Under några riksmöten har interpellationsdebatterna tagit dubbelt så stor andel av den totala kammartiden i anspråk som under 1990-talet.

Med undantag för bestämmelsen om övriga talares rätt att anmäla sig till debatten bedöms regleringen av interpellationsdebatterna i princip fungera väl. Det vore emellertid enligt promemorian önskvärt med en större flexibilitet i

regelverket, så att debattreglerna kan jämkas vid behov. Med en större flexibilitet skulle det t.ex. vara möjligt att inleda en försöksverksamhet med modifierade debattregler under en viss period. Det skulle vidare vara möjligt att, under perioder då antalet interpellationer ökar kraftigt, frigöra utrymme i kammaren för fler interpellationssvar än vad som normalt hinns med.

Sammanfattningsvis bör det vara möjligt att fatta beslut om att under en viss begränsad tid, t.ex. under ett visst riksmöte, avvika från vissa av RO:s detaljerade bestämmelser om interpellationsdebatterna. I promemorian föreslås därför att talmannen, efter samråd med gruppledarna, för viss tid ska få besluta att statsrådet, interpellanten och andra talare får ordet för färre anföranden. Talmannen ska även efter sådant samråd få besluta om kortare tider för statsrådets, interpellantens och andra talares anföranden än vad som följer av tilläggsbestämmelse 8.4.2. Oavsett antalet anföranden och tiderna för dessa ska enligt promemorian statsrådet hålla det avslutande anförandet i en interpellationsdebatt.

I promemorian anges också att när möjligheten att besluta om tillfälliga regler för interpellationsdebatterna har tillämpats för första gången bör Riksdagsförvaltningen få i uppdrag att följa upp och utvärdera den nya bestämmelsen.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna har inte några synpunkter på förslaget.

Centerpartiet, Liberalerna och *Moderata samlingspartiet* har dock invändningar mot förslaget att talmannen efter samråd med gruppledarna för viss tid ska få besluta om färre anföranden och kortare tider för anföranden i interpellationsdebatter. Centerpartiet framhåller att interpellationsinstrumentet är ett viktigt instrument för att riksdagens ledamöter ska kunna utföra sin kontrollfunktion gentemot statsråden samt anger att det är olyckligt att införa långtgående inskränkningar av antalet anföranden och anförandenas längd. Partiet frågar också vad talmannens samråd med gruppledarna innebär. Moderata samlingspartiet anger att ledamöternas möjligheter att ställa relevanta följdfrågor och utveckla resonemang kan komma att minska till följd av förslaget, utan att ledamöterna kan påverka detta på annat sätt än genom talmannens föreslagna samråd med gruppledarna. En sådan ordning ger enligt partiet en alltför stor beslutanderätt över en viktig del av kontrollmaktens utformning till talmannen. Liberalerna avstyrker förslaget med motiveringen att det kan utgöra ett påtagligt hinder för riksdagsledamöterna att effektivt utöva sin kontrollmakt. Det vore enligt partiet direkt olämpligt med en praxis där antalet anföranden och tiden för anföranden i en interpellationsdebatt beror på talmannens bedömning av frågans vikt. Partiet anger också att det inte har framkommit att antalet interpellationer någon gång blivit så stort att situationen blivit praktiskt ohanterlig.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag och bedömning

När det gäller kontrollmakten framgår det av regeringsformen att en av riksdagens uppgifter är att granska rikets styrelse och förvaltning (1 kap. 4 § andra stycket). I förarbetena till regeringsformen uttalas att det i ett statsskick som står på parlamentarismens grund är naturligt att riksdagen som en huvuduppgift ska bedriva en kontrollerande verksamhet genom att granska regeringens allmänna politik och att det även bör ligga på riksdagen att övervaka regeringens funktion som högsta förvaltningsmyndighet (prop. 1973:90 s. 414). Att regeringen utövar sin makt under ansvar inför riksdagen framgår av reglerna om kontrollmakten i 13 kap. regeringsformen. Bestämmelserna omfattar en rad olika kontrollmedel, dels parlamentariska kontrollmedel, dels politiskt oberoende kontrollmedel. Till den förra kategorin hör bl.a. rätten att ställa interpellationer och frågor.

Promemorians förslag att talmannen för viss tid ska få besluta om färre anföranden och kortare tider för anföranden i interpellationsdebatter ger som vissa remissinstanser har påpekat talmannen en alltför stor beslutanderätt över en viktig del av kontrollmakten. Det förslaget bör därför inte genomföras. När det gäller förslaget i övrigt har dock riksdagsstyrelsen inte någon annan uppfattning än vad som anges i promemorian. Förslaget att en riksdagsledamot som vill delta i en interpellationsdebatt ska anmäla detta senast under den första omgången bör därför genomföras.

4.4 Tidsfristen för besvarande av skriftliga frågor bör inte ändras

Riksdagsstyrelsens bedömning: Det bör inte göras någon ändring i RO när det gäller vid vilken tidpunkt en skriftlig fråga senast ska besvaras.

Promemorians överväganden och förslag

Institutet skriftliga frågor med skriftliga svar utgör en del av riksdagens kontrollmakt. Institutet infördes 1996 för att ge ledamöterna möjlighet till snabb information i frågor som rör statsrådets tjänsteutövning men där en muntlig debatt inte är omedelbart motiverad (förs. 1995/96:TK1, bet. 1995/96:KU18).

När institutet skriftliga frågor med skriftliga svar infördes skulle en fråga som hade getts in senast kl. 10.00 på en fredag besvaras senast kl. 12.00 på onsdagen följande vecka. Den svarsfristen överensstämde väsentligen med vad som dessförinnan hade gällt för institutet skriftliga frågor för muntliga svar. Skriftliga frågor som ställdes senast en fredag kl. 10.00 skulle då besvaras muntligen senast påföljande tisdag vid kammarens frågestund (som ägde rum kl. 14.00).

I samband med den senaste översynen av RO förlängdes svarsfristen för de skriftliga frågorna med ett dygn (framställningen Översyn av riksdagsordningen framst. 2013/14:RS3 s. 135 f., bet. 2013/14:KU46). Bakgrunden var

att en utvärdering av frågeinstitutet som gjorts på uppdrag av konstitutionsutskottet under 2010–2012 hade visat att en interpellation eller skriftlig fråga medför krav på omedelbara arbetsinsatser i Regeringskansliet. Departements-tjänstemännen fick lägga andra uppgifter åt sidan och ägna arbetstiden, ibland också övertid, åt att skriva utkast till svar för att kunna klara tidsfristen. Särskilt tiden för besvarande av skriftliga frågor uppgavs vara knappt tilltagen och kunde upplevas som stressande. Konstitutionsutskottet ansåg att tidsfristen för svar på skriftliga frågor borde förlängas för att därigenom skapa bättre förutsättningar för att svaren ska vara så innehållsrika som möjligt (rapporten 2011/12:RFR6, bet. 2012/13:KU4 s. 10 f.).

En skriftlig fråga som ges in senast en torsdag kl. 10.00 ska besvaras senast kl. 12.00 följande onsdag (tilläggsbestämmelse 8.7.1 RO). Om ett svar inte lämnas inom den tiden ska statsrådet meddela Riksdagsförvaltningen när frågan kommer att besvaras eller att den inte kommer att besvaras (8 kap. 7 § RO).

Sedan ett antal år tillbaka betraktas enligt promemorian även svar som lämnas in något efter kl. 12.00 på onsdagen i praktiken som inlämnade i rätt tid. I dessa fall begärs alltså inte något fördröjningsmeddelande in från statsrådet. Den praktiska tillämpningen avviker därmed sedan länge från det som föreskrivs i RO. I promemorian föreslås att RO anpassas till gällande praxis på så sätt att det i tilläggsbestämmelse 8.7.1 anges att en skriftlig fråga som ges in senast en torsdag kl. 10.00 besvaras senast följande onsdag. Det ska alltså inte längre anges att frågan ska besvaras senast kl. 12.00 på onsdagen. Även en tidsfrist som omfattar hela onsdagen bör enligt promemorian anses vara tillräckligt snäv för att tillgodose ledamöternas intresse av snabb information i frågor som rör statsrådets tjänsteutövning. Detta innebär att fördröjningsmeddelanden enligt 8 kap. 7 § RO ska lämnas för de svar som inte kan lämnas senast någon gång under onsdagen.

Remissinstanserna

En majoritet av remissinstanserna har inte några synpunkter på förslaget.

Centerpartiet anser inte att förslaget innebär att gällande praxis för inlämnande av skriftliga frågor tas om hand. Förslaget innebär enligt partiet i stället bara en förlängning av svarstiden. Partiet anser att svaret ska skickas med e-post till den riksdagsledamot som har ställt frågan, för att säkerställa att ledamoten får svaret i samband med att departementet överlämnar det till Riksdagsförvaltningen.

Att helt ta bort tidsangivelsen är också enligt *Moderata samlingspartiet* en mer långtgående förändring än en anpassning till praxis. Förändringen innebär enligt partiet en risk för att skriftliga svar lämnade efter kontorstid på onsdagen når ledamöterna först under torsdagen, eftersom det skriftliga svaret lämnas till ledamoten via Riksdagsförvaltningen. Det finns mot den bakgrunden enligt partiet skäl som talar emot den föreslagna ordningen. Även *Liberalerna* anser att förslaget innebär en risk för att skriftliga svar lämnade efter kontorstid på

onsdagen när ledamöterna först under torsdagen. Om det finns ett behov av att anpassa regelverket till praxis bör förändringen enligt partiet göras på annat sätt än genom att klockslaget slopas helt.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

En skriftlig fråga från en riksdagsledamot till ett statsråd ska besvaras skriftligen av statsrådet inom den tid som anges i tilläggsbestämmelse 8.7.1 i RO (8 kap. 7 § RO). I tilläggsbestämmelsen anges att en skriftlig fråga som ges in senast en torsdag kl. 10.00 ska besvaras senast kl. 12.00 följande onsdag. Det anges också att det skriftliga svaret lämnas till Riksdagsförvaltningen, som överlämnar svaret till den ledamot som har ställt frågan.

Enligt gällande praxis anses även svar på skriftliga frågor som lämnas in något efter kl. 12.00 på onsdagen som inlämnade i rätt tid. *Centerpartiet* och *Moderata samlingspartiet* anför att promemorians förslag att ta bort klockslaget för när en skriftlig fråga senast ska besvaras innebär en mer långtgående förändring än en anpassning till praxis. Riksdagsstyrelsen anser i likhet med remissinstanserna att promemorians förslag att det inte längre ska anges något klockslag för när en skriftlig fråga senast ska besvaras går utöver gällande praxis. Promemorians förslag bör därför inte genomföras.

4.5 Riksdagen bör även i fortsättningen besluta om tidpunkt för avlämnande av propositioner

Riksdagsstyrelsens bedömning: Riksdagen bör även i fortsättningen på förslag av talmannen besluta när propositioner senast ska lämnas för att behandlas under det pågående riksmötet.

Promemorians överväganden och förslag

Riksdagen beslutar på förslag av talmannen när propositioner som enligt regeringen bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas (9 kap. 3 § RO). Bestämmelsen tillkom 1996 som ett led i en mer flexibel uppläggnings av riksdagens arbetsår. Innan dess fanns det i RO lagstiftade fasta tidpunkter för avlämnande även av andra propositioner än budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen (förs. 1993/94:TK2, bet. 1993/94:KU18 s. 64 f.).

I frågor om planeringen av arbetet i kammaren och om när kammaren ska sammanträda är det talmannen som fattar beslut. Inför ett sådant beslut ska talmannen samråda med riksdagsstyrelsen (6 kap. 2 § och tilläggsbestämmelse 6.2.1 RO).

I början av varje valperiod samråder talmannen med riksdagsstyrelsen om kammarens arbete under valperioden. I samband med detta tar talmannen och riksdagsstyrelsen bl.a. ställning till vilka datum under kommande riksmöten

som bör gälla som sista dag för avlämnande av propositioner för behandling under våren. Dessa datum läggs in i den s.k. långtidsplanen som innehåller preliminära hållpunkter för kammarens sammanträden. I samband med att talmannen därefter inför varje vår fastställer den terminsvisa sammanträdesplanen för januari fram till nästa riksmöte, tas frågan om sista dag för avlämnande av propositioner upp på föredragningslistan för fastställande av kammaren.

För att anpassa RO till hur planeringen av arbetet i kammaren går till föreslås i promemorian att 9 kap. 3 § ändras på så sätt att beslut om när propositioner som enligt regeringen bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas ska fattas av talmannen efter samråd med riksdagsstyrelsen, i stället för som hittills av riksdagen på förslag av talmannen. Som framgått ovan innebär detta inte någon skillnad i praktiken.

Det ska enligt promemorian understrykas att även om kammaren följaktligen inte fattar själva beslutet, måste givetvis talmannens beslut om sista dag för avlämnande av propositioner kommuniceras ut. Detta sker lämpligen genom att saken tas upp på föredragningslistan enligt tilläggsbestämmelse 6.13.2.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har några synpunkter på förslaget utom *Centerpartiet*, som avstyrker det. Partiet anger att rådande ordning fungerar väl och utgör en viktig del i riksdagens kontroll av regeringen.

Skälen för riksdagsstyrelsens bedömning

Nuvarande ordning, som innebär att riksdagen på förslag av talmannen beslutar när propositioner som enligt regeringen bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas, fungerar väl. Riksdagen bör därför även i fortsättningen fatta sådana beslut. Riksdagsstyrelsen anser alltså i likhet med *Centerpartiet* att promemorians förslag inte bör genomföras.

4.6 Endast ordföranden bör ha en ersättare i Riksdagens arvodesnämnd

Riksdagsstyrelsens förslag: Det ska tydliggöras att suppleanter inte ska utses för ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd. Riksdagen ska dock särskilt välja en ersättare för ordföranden. Valet av ersättare ska gälla för samma tid som för ordföranden.

Promemorians överväganden och förslag

Riksdagens arvodesnämnd består av en ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter ett ordinarie val till riksdagen för tiden

till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum (13 kap. 15 § RO). Val av ledamöter till nämnden bereds av konstitutionsutskottet (tilläggsbestämmelse 13.15.1). Vidare ska enligt RO, vid val som avser två eller flera personer, också väljas suppleanter till minst samma antal som de ordinarie ledamöterna, om inte annat är föreskrivet. Vad som gäller för val av ordinarie ledamöter tillämpas även på suppleanter (12 kap. 9 §).

Tidigare utsågs ordföranden och ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd av riksdagsstyrelsen (se 3 § lagen [2012:883] med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd i den äldre lydelsen). Arvodesnämnden avvek i detta hänseende från andra nämnder med liknande uppgifter, t.ex. Statsrådsarvodesnämnden, vars ordförande och ledamöter sedan länge väljs av riksdagen (13 kap. 14 § RO).

Ordningen för hur ledamöterna i Riksdagens arvodesnämnd utses ändrades 2014 i samband med att man införde ett nytt omställningsstöd till avgångna riksdagsledamöter. Från och med det val till arvodesnämnden som skedde efter riksdagsvalet 2014 skulle ordföranden och de övriga ledamöterna utses av riksdagen (utredningen Omställningsstöd för riksdagsledamöter utred. 2012/13:URF1 s. 137 och framställningen Omställningsstöd för riksdagsledamöter framst. 2012/13:RS7 s. 69 f.). Samtidigt utökades nämndens arbetsuppgifter jämfört med tidigare. Riksdagsstyrelsen ansåg därför att det, till skillnad från vad som tidigare gällt för nämnden, var lämpligt att det också skulle utses suppleanter för nämndledamöterna.

Riksdagens första val av ledamöter till Riksdagens arvodesnämnd ägde rum i kammaren den 9 december 2016. På förslag av ett enhälligt konstitutionsutskott valde riksdagen då en ordförande och två andra ledamöter till nämnden samt en ersättare för ordföranden (prot. 2016/17:43).

När bestämmelserna om Riksdagens arvodesnämnd infördes i RO förut-sattes det enligt promemorian att det skulle finnas ett behov av suppleanter i nämnden med hänsyn till dess utökade arbetsuppgifter. Bestämmelserna har emellertid inte tillämpats på det sättet. Konstitutionsutskottet, som bereder dessa val, har gjort bedömningen att nämndens sammansättning ska vara densamma som tidigare. Det innebär att nämnden fortfarande består av en ordförande och två övriga ledamöter och att ordföranden har en särskilt utsedd ersättare. I promemorian föreslås därför att 13 kap. 15 § RO ändras så att bestämmelsen återger nämndens verkliga sammansättning. Det bör enligt promemorian för det första tydliggöras att riksdagen inte ska välja några suppleanter för nämndens ledamöter. På så sätt får bestämmelsen samma utformning som motsvarande bestämmelser för Statsrådsarvodesnämnden och Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna (13 kap. 14 och 16 §§ RO). Därutöver bör det enligt promemorian, för det andra, framgå av bestämmelsen att en särskild ersättare för ordföranden ska väljas för samma tid som ordföranden.

Remissinstanserna

Endast *Riksdagens arvodesnämnd* har synpunkter på förslaget. Nämnden tillstyrker förslaget om att riksdagen ska välja en ersättare för ordföranden i nämnden men anser att suppleanter ska utses för de övriga ledamöterna. Nämnden anger att antalet jämningsärenden när det gäller tidigare riksdagsledamöters avgångsförmåner successivt har ökat. Vidare rör både besluten om avgångsförmåner och besluten om jämkning enskilda. Nämnden framhåller att det betyder att det finns en risk för att jävssituationer uppkommer. Enligt nämnden är det angeläget att beslut kan fattas i nämndens ärenden även i fall då en annan ledamot än ordföranden anser sig jävig och därför inte kan delta i handläggningen. Nämnden bedömer att den riskerar att lamsläs utan en sådan möjlighet.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen anser i likhet med vad som föreslås i promemorian att det bör införas bestämmelser i RO om att riksdagen särskilt ska välja en ersättare för ordföranden i Riksdagens arvodesnämnd och att valet av ersättare bör gälla för samma tid som för ordföranden.

När det gäller promemorians förslag att det ska anges i RO att suppleanter inte ska utses för övriga ledamöter i nämnden påtalar dock *nämnden* risken för att jävssituationer uppstår när den ska fatta beslut.

Bestämmelser om jäv när det gäller Riksdagens arvodesnämnd finns i förvaltningslagen (1986:223). I lagen anges att den som ska handlägga ett ärende är jävig om saken angår honom själv eller någon närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående, om han eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång, om han har fört talan som ombud eller mot ersättning biträdd någon i saken eller om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet (11 §). Det anges också att den som är jävig inte får handlägga ärendet. Han får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan vidta utan olägligt uppskov (12 §).

Riksdagsstyrelsen har inte funnit någon anledning att ifrågasätta nämndens påstående att jävssituationer kan uppstå i nämnden. Eftersom nämnden enligt 7 § andra stycket lagen (2012:883) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd endast är beslutför när alla ledamöter är närvarande är nämnden i en jävssituation normalt också förhindrad att besluta i det aktuella ärendet, om det inte finns ersättare för den eller de ledamöter som anser sig jäviga. Risken för att formella jävssituationer enligt förvaltningslagen ska uppstå i Riksdagens arvodesnämnd får emellertid anses som liten. Om någon av de två nämndledamöter som inte är ordförande i nämnden inte kan besluta i ett ärende på grund av jäv får riksdagen välja en person som kan besluta i ärendet i hans eller hennes ställe. Det är den ordning som i dag gäller om en ledamot av sjukdom eller annan orsak blir förhindrad att utföra sitt uppdrag. Riksdagen väljer

då en person i hans eller hennes ställe så länge hindret varar. Riksdagsstyrelsen anser därför att även promemorians förslag att det ska anges i RO att suppleanter inte ska utses för ledamöterna i nämnden bör genomföras.

4.7 Riksdagsförvaltningen bör få meddela arkivföreskrifter

Riksdagsstyrelsens förslag: Det ska förtydligas i RO att det är Riksdagsförvaltningens uppgift att i den omfattning riksdagen bestämmer besluta om föreskrifter och allmänna råd om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter. I lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska det införas ett bemyndigande för förvaltningen att meddela sådana arkivföreskrifter för riksdagens myndigheter och organ utom Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden.

Promemorians överväganden och förslag

Riksdagsförvaltningen har redan bemyndiganden att meddela föreskrifter

Enligt 8 kap. 13 § andra stycket regeringsformen kan riksdagen bemyndiga riksdagens myndigheter att meddela föreskrifter som avser förhållanden inom riksdagen eller dess myndigheter. Riksdagsförvaltningen räknas i detta sammanhang som en av riksdagens myndigheter.

Riksdagsförvaltningens uppgifter regleras i 14 kap. 2 § RO. Enligt den bestämmelsen ska förvaltningen, utöver att ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EU-nämnden m.m., i den omfattning riksdagen bestämmer besluta om föreskrifter och råd i vissa särskilt uppräknade frågor när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter. Förvaltningen ska bl.a. besluta om föreskrifter i frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken.

I 7 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen har riksdagen gett förvaltningen bemyndiganden att meddela föreskrifter. I paragrafen räknas det upp vilka specifika föreskrifter som förvaltningen får meddela. Det finns också ett bemyndigande för förvaltningen att utöver de nämnda föreskrifterna meddela föreskrifter inom sitt *verksamhetsområde*. Liknande bemyndiganden har funnits i tidigare instruktioner för Riksdagsförvaltningen.

I framställningen En ny instruktion för riksdagsförvaltningen anges att det av förarbetena till den tidigare instruktionen inte framgår vad som avses med uttrycket "verksamhetsområde" (framst. 2010/11:RS3 s. 29 f.). Konstitutionsutskottet har emellertid, i ett betänkande som behandlade en tidigare instruktion, påpekat att den dåvarande förvaltningsstyrelsens befogenhet att meddela

föreskrifter inom sitt verksamhetsområde endast gällde föreskrifter av administrativ natur. Enligt utskottet avsåg befogenheten framför allt regler som hade anknytning till det dåvarande förvaltningskontorets ställning som förhandlings- och löneorgan och som budgetansvarigt organ (bet. 1983/84:KU5 s. 8).

Den nuvarande arkivföreskriften tillämpas på de flesta av riksdagens organ

Riksdagsstyrelsen har med stöd av lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen beslutat om riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2014:3) om registrering och arkiv för riksdagen och dess organ (arkivföreskriften). Enligt 1 § andra stycket ska arkivföreskriften tillämpas på riksdagen och dess organ utom Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden. Detta innebär att arkivföreskriften tillämpas på bl.a. Riksdagens ombudsmän (JO) och riksdagens nämndmyndigheter.

Med anledning av en anmälan från en privatperson till konstitutionsutskottet om att JO hade makulerat inkomna handlingar gjorde utskottet 2001 en rättsutredning som visade att JO inte omfattades av Riksdagsförvaltningens dåvarande arkivföreskrift, föreskriften (RFS 1995:3) om arkiv hos riksdagen, m.m. Utskottet uppmanade därför riksdagsstyrelsen att skyndsamt se till att JO även i formellt hänseende omfattades av i huvudsak samma arkivbestämmelser som övriga enheter och organ i riksdagen (utskottets protokoll 2000/01:47). Föreskriften om arkiv hos riksdagen, m.m. ersattes den 1 november 2004 av föreskriften (RFS 2004:4) om arkiv och gallring för riksdagen och dess organ, som liksom den nu gällande arkivföreskriften skulle tillämpas på riksdagen och dess organ med undantag för Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden.

Det behövs ett tydligt bemyndigande för arkivföreskriften

Som framgått ovan är det inte helt klart vilka föreskrifter som Riksdagsförvaltningen får meddela med stöd av förvaltningens bemyndigande i 7 § lagen med instruktion för Riksdagsförvaltningen att meddela föreskrifter inom sitt verksamhetsområde. Det kan enligt promemorian ifrågasättas om bemyndigandet i instruktionen ger Riksdagsförvaltningen rätt att meddela arkivföreskrifter för riksdagens myndigheter och nämnder.

I promemorian anges att arkivföreskriften bör vila på ett tydligt bemyndigande som uttryckligen omfattar riksdagens myndigheter. Det föreslås därför i promemorian att det ska införas ett bemyndigande i instruktionen för Riksdagsförvaltningen att meddela föreskrifter om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering för riksdagens myndigheter och organ utom Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden. Såväl JO som riksdagens nämndmyndigheter kommer således att omfattas av bemyndigandet. För att möjliggöra den ändringen i instruktionen föreslås det i promemorian att det ska tydliggöras i

RO att det är Riksdagsförvaltningens uppgift att besluta om föreskrifter och allmänna råd om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter.

Det föreslås också i promemorian att den vedertagna benämningen allmänna råd ska användas i 14 kap. 2 § RO, i stället för benämningen råd. Förslaget innebär inte någon ändring i sak.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har kommenterat förslaget utom *Riksrevisionen*, som tillstyrker det och anger att det framstår som väl avvägt.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen har ingen annan uppfattning än vad som anges i promemorian och anser därför att förslaget bör genomföras.

4.8 Ikraftträdande

Riksdagsstyrelsens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 september 2018.

Promemorians överväganden och förslag

Lagändringarna bör enligt promemorian träda i kraft vid en tidpunkt som innebär att de nya bestämmelserna kan börja tillämpas i samband med den valperiod som inleds efter riksdagsvalet 2018. Det föreslås därför i promemorian att lagändringarna ska träda i kraft den 1 september 2018.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har några synpunkter på förslaget.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag

Riksdagsstyrelsen har ingen annan uppfattning än vad som anges i promemorian och anser därför att lagändringarna bör träda i kraft den 1 september 2018.

5 Ekonomiska konsekvenser

Riksdagsstyrelsens bedömning: Förslagen kan förväntas effektivisera riksdagens arbete och bör inte medföra några ekonomiska konsekvenser för enskilda eller det allmänna.

Promemorians överväganden

De föreslagna lagändringarna bedöms medföra att riksdagens arbete i berörda delar effektiviseras. Vidare innebär förslagen att vissa bestämmelser i riksdagsordningen får en utformning som bättre överensstämmer med hur de tillämpas i praktiken.

Förslagen bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för enskilda eller det allmänna.

Remissinstanserna

Ingen remissinstans har några synpunkter på bedömningen.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsstyrelsen har ingen annan uppfattning än vad som anges i promemorian om förslagens ekonomiska konsekvenser.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen

3 kap.

4 § Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning. Valen gäller till valperiodens slut.

Om det bara finns en nominerad kandidat ska valet genomföras med acklamation.

Om det finns fler än en nominerad kandidat, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

I paragrafen finns bestämmelser om hur valen av talman och de vice talmännen ska gå till.

Av andra stycket, som är nytt, framgår att valen av talman och de vice talmännen ska genomföras med acklamation om det bara finns en nominerad kandidat.

Ändringen i tredje stycket är en följdändring med anledning av det nya andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.1.

8 kap.

8.4.1 Talmannen bestämmer efter samråd med statsrådet vid vilket sammanträde svaret ska lämnas. *Om svaret inte kan lämnas inom den tid som anges i 4 § första stycket ska talmannen även samråda med interpellanten innan talmannen bestämmer vid vilket sammanträde svaret ska lämnas.*

Utkastet till svar på en interpellation får göras tillgängligt för ledamöterna i förväg.

Tilläggsbestämmelsen reglerar när interpellationssvar ska lämnas.

Ändringen i första stycket innebär att talmannen bara behöver samråda med interpellanten innan talmannen bestämmer vid vilket sammanträde interpellationssvaret ska lämnas om svaret inte kan lämnas inom den tid som anges i 4 § första stycket.

Tilläggsbestämmelsen behandlas i avsnitt 4.2.

8.4.2 Ett anförande för besvarande av en interpellation får vara högst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de två första får vara högst fyra minuter vardera och det tredje högst två minuter.

Interpellanten kan få ordet för högst tre anföranden, varav de två första får vara högst fyra minuter vardera och det tredje högst två minuter.

Andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får vara högst fyra minuter och det andra högst två minuter.

En talare ska anmäla sig senast under *första* omgången.

I tillägsbestämmelsen finns särskilda regler för interpellationsdebatterna.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att övriga talare ska anmäla sig senast under första omgången, i stället för som hittills senast under andra omgången.

Tillägsbestämmelsen behandlas i avsnitt 4.3.

13 kap.

3 § Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

Valet av en ombudsman gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under fjärde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året.

Valet av en ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

Paragrafen innehåller bestämmelser om val av riksdagens ombudsmän.

Ändringen i *första stycket* är en följd av att 3 kap. 4 § har fått ett nytt andra stycke.

6 § Riksrevisorerna väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

Valet av en riksrevisor gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året. En riksrevisor kan inte väljas om.

I paragrafen finns bestämmelser om val av riksrevisorer.

Ändringen i *första stycket* är en följd av att 3 kap. 4 § har fått ett nytt andra stycke.

13 § Riksdagen ska välja en valprövningsnämnd och till nämnden välja ordförande och ledamöter enligt bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen.

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen om ordföranden tillämpas också på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om Valprövningsnämnden.

Ändringen i *tredje stycket* är en följd av att 3 kap. 4 § har fått ett nytt andra stycke.

15 § Riksdagens arvodesnämnd består av en ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum. *Suppleanter ska inte utses.*

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Valet av ersättare gäller för samma tid som för ordföranden.

I paragrafen finns bestämmelser om sammansättningen i Riksdagens arvodesnämnd och hur ledamöterna väljs.

I *första stycket* läggs det till en bestämmelse om att suppleanter inte ska utses. Sådana bestämmelser finns redan i 14 och 16 §§ när det gäller Statsrådsarvodesnämnden och Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna.

Enligt *andra stycket*, som är nytt, ska riksdagen välja en ersättare för ordföranden. Valet av en sådan ersättare gäller för samma tid som för ordföranden.

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.6.

17 § Riksdagens överklagandenämnd består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden ska det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden ska tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*.

I paragrafen finns bestämmelser om sammansättningen av Riksdagens överklagandenämnd.

Ändringen i *tredje stycket* är en följd av att 3 kap. 4 § har fått ett nytt andra stycke.

20 § Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje stycket*. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Paragrafen innehåller bestämmelser om val av riksföreståndare.

Ändringen är en följd av att 3 kap. 4 § har fått ett nytt andra stycke.

14 kap.

2 § Riksdagsförvaltningen ska ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EU-nämnden samt bistå riksdagens ledamöter och organ med sakuppgifter för riksdagsarbetet.

Riksdagsförvaltningen ska därutöver, när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. ansvara för centrala förhandlingar med de fackliga organisationerna samt företräda riksdagens myndigheter i sådana tvister,
2. upprätta förslag till anslag på statens budget, dock inte för Riksrevisionen,
3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken,
4. besluta om föreskrifter och *allmänna råd* i sådana frågor som avses i 1–3, och
5. *besluta om föreskrifter och allmänna råd om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering.*

I paragrafen finns en uppräkningslista av Riksdagsförvaltningens uppgifter.

Ändringen i *andra stycket fjärde punkten* är redaktionell och innebär att benämningen *råd* ändras till *allmänna råd*.

I *andra stycket femte punkten*, som är ny, tydliggörs att det är Riksdagsförvaltningens uppgift att, när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer besluta om föreskrifter och *allmänna råd* om registrering och gallring av *allmänna handlingar* samt arkiv- och dokumenthantering.

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.7.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen

7 § Riksdagsförvaltningen får

1. meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av centrala kollektivavtal som Riksdagsförvaltningen ingått,
2. meddela personaladministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagens myndigheter utom Riksrevisionen,
3. meddela föreskrifter om att endast den som är svensk medborgare får ha en viss anställning vid Riksdagsförvaltningen,
4. *meddela föreskrifter om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering för riksdagens myndigheter och organ utom Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden, och*
5. inom sitt verksamhetsområde meddela föreskrifter utöver vad som följer av punkterna 1–4.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för Riksdagsförvaltningen att meddela olika typer av föreskrifter.

I *fjärde punkten*, som är ny, finns ett bemyndigande för Riksdagsförvaltningen att meddela föreskrifter om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering för riksdagens myndigheter och organ, med undantag för Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden.

Ändringen i *femte punkten* är en följd av att det införs en ny fjärde punkt i paragrafen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.7.

BILAGA

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen

dels att 3 kap. 4 §, 9 kap. 3 §, 13 kap. 3, 6, 13, 15, 17 och 20 §§ och 14 kap. 2 § och tilläggsbestämmelserna 8.4.1, 8.4.2 och 8.7.1 ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny tilläggsbestämmelse, 8.4.3, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §

Riksdagen ska, enligt 4 kap. 2 § regeringsformen, välja en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. De väljs var för sig i nu nämnd ordning. Valen gäller till valperiodens slut.

Om det inte finns fler än en nominerad kandidat ska valet genomföras med acklamation.

Om valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås, ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna, ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

Om det finns fler än en nominerad kandidat, och valet av talman sker med slutna sedlar enligt bestämmelserna i 12 kap., är den vald som får mer än hälften av rösterna. Om en sådan röstövertikt inte uppnås, ska ett nytt val genomföras. Om inte heller då någon får mer än hälften av rösterna, ska ett tredje val genomföras mellan de två som vid den andra omröstningen fick flest röster. Vid den tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

8 kap.

8.4.1

Talmannen bestämmer *efter samråd med statsrådet och interpellanten* vid vilket sammanträde svaret ska lämnas.

Talmannen bestämmer vid vilket sammanträde svaret ska lämnas.

Utkastet till svar på en interpellation får göras tillgängligt för ledamöterna i förväg.

8.4.2

Ett anförande för besvarande av en interpellation får vara högst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de två första får vara högst fyra minuter vardera och det tredje högst två minuter.

Interpellanten kan få ordet för högst tre anföranden, varav de två första får vara högst fyra minuter vardera och det tredje högst två minuter.

Andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får vara högst fyra minuter och det andra högst två minuter.

En talare ska anmäla sig senast under *andra* omgången.

En talare ska anmäla sig senast under *första* omgången.

8.4.3

Talmannen får, efter samråd med gruppledarna, besluta

1. att statsrådet, interpellanten och andra talare får ordet för färre anföranden än vad som följer av tilläggsbestämmelse 8.4.2, och

2. om kortare tider för statsrådets, interpellantens och andra talares anföranden än vad som följer av tilläggsbestämmelse 8.4.2.

Beslut enligt första stycket ska avse viss tid.

Oavsett antalet anföranden och tiderna för dessa ska det avslutande anförandet i en interpellationsdebatt hållas av statsrådet.

8.7.1

En skriftlig fråga som ges in senast en torsdag kl. 10.00 besvaras senast kl. 12.00 följande onsdag. Om riksdagsarbetet kräver det, får talmannen efter samråd med gruppledarna besluta att svar i stället ska lämnas inom 14 dagar efter att frågan framställdes.

En skriftlig fråga som ges in senast en torsdag kl. 10.00 besvaras senast följande onsdag. Om riksdagsarbetet kräver det, får talmannen efter samråd med gruppledarna besluta att svar i stället ska lämnas inom 14 dagar efter att frågan framställdes.

Det skriftliga svaret lämnas till Riksdagsförvaltningen, som överlämnar svaret till den ledamot som har ställt frågan.

9 kap.

3 §

Riksdagen beslutar på förslag av talmannen när propositioner som enligt regeringen bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas. Om en särskild tidpunkt föreskrivs i denna lag, gäller den tidpunkten.

Talmannen beslutar, efter samråd med riksdagsstyrelsen, när propositioner som enligt regeringen bör behandlas under det pågående riksmötet senast ska lämnas. Om en särskild tidpunkt föreskrivs i denna lag, gäller den tidpunkten.

En tidpunkt som beslutats enligt första stycket gäller inte

1. om regeringen genom en proposition underställer riksdagen en utfärdad förordning för prövning enligt lag, eller
2. om regeringen anser att det finns synnerliga skäl att lämna en proposition senare.

13 kap.

3 §

Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket.

Riksdagens ombudsmän samt ställföreträdande ombudsmän väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

Valet av en ombudsman gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under fjärde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året.

Valet av en ställföreträdande ombudsman gäller för en tid av två år från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

6 §

Riksrevisorerna väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket.

Riksrevisorerna väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

Valet av en riksrevisor gäller från valet eller den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer till dess att ett nytt val har genomförts under sjunde året därefter och den då valde har tillträtt uppdraget. Valet ska aldrig gälla längre än till utgången av det året. En riksrevisor kan inte väljas om.

13 §

Riksdagen ska välja en valprovsningsnämnd och till nämnden välja ordförande och ledamöter enligt bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen.

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Bestämmelserna i 3 kap. 12 § regeringsformen om ordföranden tillämpas också på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

15 §

Riksdagens arvodesnämnd består av en ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum.

Riksdagens arvodesnämnd består av en ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter ett ordinarie val till riksdagen för tiden till dess att ett nytt val till nämnden har ägt rum. *Suppleanter ska inte utses.*

Riksdagen väljer särskilt en ersättare för ordföranden. Valet av ersättare gäller för samma tid som för ordföranden.

17 §

Riksdagens överklagandenämnd består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och inte vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljs särskilt. Val till överklagandenämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden ska det finnas en ersättare. Bestämmelser om ordföranden ska tillämpas även på ersättaren.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket.

Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller ersättare för ordföranden i överklagandenämnden tillämpas samma förfarande som vid val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket.

20 §

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § *andra* stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

Om val av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller en person som ska tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare enligt 5 kap. 5 och 7 §§ regeringsformen ska ske med slutna sedlar, tillämpas förfarandet som gäller för val av talman enligt 3 kap. 4 § *tredje* stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

14 kap.**2 §**

Riksdagsförvaltningen ska ge stöd till arbetet i kammaren, utskotten och EU-nämnden samt bistå riksdagens ledamöter och organ med sakuppgifter för riksdagsarbetet.

Riksdagsförvaltningen ska därutöver, när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. ansvara för centrala förhandlingar med de fackliga organisationerna samt företräda riksdagens myndigheter i sådana tvister,

2. upprätta förslag till anslag på statens budget, dock inte för Riksrevisionen,

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, *och*

4. besluta om föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken,

4. besluta om föreskrifter och *allmänna* råd i sådana frågor som avses i 1–3, *och*

5. besluta om föreskrifter och *allmänna* råd om registrering och gallring av *allmänna* handlingar samt arkiv- och dokumenthantering.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen

Häri genom föreskrivs att 7 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

Riksdagsförvaltningen får

1. meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av centrala kollektivavtal som Riksdagsförvaltningen ingått,

2. meddela personaladministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagens myndigheter utom Riksrevisionen,

3. meddela föreskrifter om att endast den som är svensk medborgare

3. meddela föreskrifter om att endast den som är svensk medborgare

² Senaste lydelse 2016:1096.

får ha en viss anställning vid Riksdagsförvaltningen, *och*

får ha en viss anställning vid Riksdagsförvaltningen,

4. meddela föreskrifter om registrering och gallring av allmänna handlingar samt arkiv- och dokumenthantering för riksdagens myndigheter och organ utom Riksbanken, Riksrevisionen, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och Utrikesnämnden, och

4. inom sitt verksamhetsområde meddela föreskrifter utöver vad som följer av punkterna 1–3.

5. inom sitt verksamhetsområde meddela föreskrifter utöver vad som följer av punkterna 1–4.

Denna lag träder i kraft den 1 september 2018.